

Yn ôl **Cremin et.al (2017)** mae adrodd stori yn datblygu llawer o elfennau sydd yn ymwneud â datblygiad plentyn. Dywed **Cremin et.al (2017)** bod tystiolaeth yn dangos bod adrodd stori ac actio stori yn rhoi profiadau i blant i faethu dysgu yng nghwricwlwm chwarae ac iaith. Awgryma **Miller a Pennycuff (2008)** bod defnyddio adrodd stori yn y dosbarth yn un dull i gyfeirio ar ddatblygiad llythrennedd, a hefyd ei iaith, darllen ac ysgrifennu. Mynna **Miller a Pennycuff (2008)** bod ymgysylltu yn storïau yn effeithiol i ddatblygu trwy ryngweithio'n gymdeithasol a chydweithio, ac mae hyn yn annog plant i siarad ag eraill. Dywed **Dewis Cymru (2022)** bod sgiliau lleferydd, iaith a chyfathrebu yn bwysig am lesiant a dysgu. Hawlia **National Literacy Trust (dim dyddiad)** bod technoleg a chyfryngau digidol nawr wedi newid y ffordd mae plant yn cael deunyddiau darllen, gan fod darllen digidol yn rhan bwysig o fywydau llythrennedd plant. O ganlyniad i fwy o amser ar y sgrin, dywed **National Literacy Trust (dim dyddiad)** bod yna consym am amser ar y sgrin i blant, a'r ffordd mae technoleg yn cael dylanwad negatif ar les, iechyd meddwl ac addysg. Dywed **National Day Nurseries Association (dim dyddiad)** bod y cwricwlwm newydd i Gymru am 2022 yn datganu bod “dysgwyr sydd yn gwrando a darllen yn effeithiol yw'r rhai sy'n barod i ddysgu trwy gydol ei fywydau.” Pwrpas y papur yma fydd dadansoddi sgiliau adrodd stori, megis onomatopeia, ailadrodd a chwestiynau/ymateb.

Yn ôl **Asma (2017)** mae **onomatopeia** yn cyfeirio at eiriau sy'n cael i ddynodi fel sain, geiriau fel “buzz.” Dywed **Writers (2021)**, bod sillafu a'r ynganiad o'r gair yn cael ei ddylanwadu'n uniongyrchol gan y sain y mae'n ei diffinio mewn bywyd go iawn. Clywyd geiriau onomatopeiaidd fel “pop” (Y Lindysyn Llwglyd Iawn, t.4) a “Splash”, “Splosh” (‘Dyn ni yn mynd i hela arth, t.8).

Mae **Laing (2019)** yn dweud bod geiriau **onomatopeiaidd** yn ymddangos yn eiriau cynnar plentyn, sydd yn dangos bod y geiriau cynnar yn hawdd i blant i ddysgu. Yn ôl **Karina (2017)** mae **onomatopeia** yn cael i ddefnyddio er mwyn rhoi dealltwriaeth am sut mae'r gwrthrych yn cael ei ddynodi. Awgryma **Hiebert a Raphael (2013)** bod y defnydd o onomatopeiaidd yn ffordd bwysig o fewn iaith chwarae, gan ei fod yn defnyddio ei chreadigaeth er mwyn gwneud synau o wrthrychau. Aeth **Hiebert a Raphael (2013)** ymlaen i ddweud mai'r arddull yma yn cael i ddefnyddio'n gyson mewn llyfrau plant gan ei fod yn cynnwys boddhau a dangos diddordeb o ddarllen i blant ifanc trwy ddysgu llythrennau a synau.

Darllenwyd y geiriau **onomatopeiaidd** yn y stori gan ddefnyddio ystumiau llaw. Dywed **Vigliocco et al. (2020)** bod defnyddio ystumiau llaw gan ddarllen geiriau **onomatopeiaidd** yn

rhagfynegi ystumiau llaw plentyn. Aeth **Vigliocco et al. (2020)** ymlaen i ddweud, mewn tro bydd ystumiau llaw yn datblygu geirfa a dangos pwysigrwydd ystumiau yn ddatblygiad iaith plentyn yn gyffredinol.

Defnyddiwyd effeithiau sain ar y geiriau **onomatopeiadd** yn y stori ddigidol. Dywed **Robin (2016)** bod storïau digidol yn dod yn un o'r brif ffordd o adrodd stori ar draws y byd er mwyn cefnogi dysgu iaith a hwyluso trafodaeth. Mynna **Rhaiem (2021)** bod technoleg yn helpu plant o gartref incwm isel i ragori llythrennedd, geirfa a mathemateg.

Gofynnwyd **cwestiynau** wrth ddarllen y storïau sydd yn ymwneud a'r llyfr. Er enghraifft, un cwestiwn a dwedwyd oedd "Pa ddydd sydd nesaf?" gan mae'r llyfr 'Y Lindysyn Llwglyd Iawn' yn mynd trwy drefn yr wythnos i weld beth mae'r lindys yn bwyta. Hefyd, esiampl arall o gwestiwn am y llyfr 'Y Lindysyn Llwglyd Iawn' yw "Beth yw eich hoff ffrwyth?", gan fod stori yn trafod beth mae'r lindysyn yn bwyta.

Cred **Victoria State Government (2021)** bod ymarferwyr neu rieni yn gofyn **cwestiynau** i blant trwy adrodd stori yn annog plant i ryfeddu, ymholi ac eglurhad syniadau sydd yn cael i ddarllen y stori. Mae hyn yn cysylltu â damcaniaeth Vygotsky, sef y person mwy gwybodus. Dywed **McLoed (2014)** bod theori Vygotsky yn awgrymu bod datblygiad yn dibynnu ar gymdeithasu gyda phobl. Ymhellach, roedd ymchwil yn mynnu bod Vygotsky hefyd yn ffocysu ar ddysgu a'r parth ddatblygiad procsimol. Yn ôl **Hitt a Hummel (2003)** mae damcaniaeth Piaget (1896-1980) hefyd yn cefnogi rhyngweithiad. Creda Piaget (1896-1980), mae rhyngweithiad rhwng y plentyn a'r amgylchedd yn datblygu sgiliau gwybyddol plentyn. Doedd Piaget ddim a diddordeb beth oedd ateb plentyn yn gywir neu'n anghywir. Yn ôl **Bordin a Renblas (2019)** mae cyfathrebu yn gysyniad eang sy'n cynnwys iaith a lleferydd er mwyn datblygu sgiliau i siarad â phobl o gwmpas, er mwyn ennill dealltwriaeth am yr hyn y maent am i fynegi. Mae cyfathrebu hefyd yn dasg cymdeithasu sydd yn seiliedig a rhyngweithio, dulliau o rannu profiadau, teimladau a gweithgareddau (**Bordin a Renblad, 2019**). Dywed **Bordin a Renblas (2019)** hefyd am y pwysigrwydd o ryngweithio rhwng y rhieni a'r plentyn. Noda **National Literacy Trust (2020)** bod pwysigrwydd o ddarllen gyda phlant yn cael i herio gan fywydau teulu, hynny yw diffyg amser. Mae ymchwil **National Literacy Trust (2020)** yn dweud bod darllen i blant yn cynyddu perthynas efo rhiant a phlentyn o'r dyddiau cynnar. Dengys **National Literacy Trust (2020)** bod darllen fel teulu yn rhoi fwy o brofiadau am drafodaeth a datblygu empathi ac ymlyniad. Fodd bynnag, dywed **Bowcutt (2013)** bod darllen nawr wedi newid ar ffurf ddigidol. Mae rhai sefydliadau yn cynnal bod plant ifanc ddim yn

cael buddion o ddefnyddio technoleg, ac mae ffurfiau mwy traddodiadol yn ddull mwy ffafriol oherwydd rhyngweithiad dynol a chwarae di-strwythyr i wella datblygiad. Ond ar y llaw arall, mae ymchwil **Bowcutt (2013)** yn dangos bod technoleg yn newid y ffordd mae ymennydd babanod yn datblygu gan fod wedi cael cyswllt a thechnoleg trwy ei rhieni, a bod e-lyfrau yn offerynnau dysgu i wella datblygiad.

Aeth **McLoed (2014)** ymlaen i ddweud bod plant yn caffael ffordd o feddwl ac ymddygiad wrth berson mwy gwybodus. Mynna **National Literacy Trust (2017)** bod technoleg yn chwarae rol yn cefnogi cyfathrebu, iath a lythrennedd cynnar plentyn, gan ddefnyddio e-lyfrau, ap, a hefyd galwad fiedo. Gan fod technoleg yn peth mwy pobloaeth nawr, awgryma **National Literacy Trust (2017)** bod technoleg dim on yn cael i ddefnyddio fel offeryn dysgu a chwarae, a nid yn lle o rhyngweithiad â oedolion. Wrth ystyried rhyngweithiad â rhieni a phlant, weithiau mae technoleg yn cymryd drosodd. Yn ôl **UNICEF (dim dyddiad)** mae rhieni yn defnyddio technoleg i gadw plant ifanc yn diddanu ac i dynnu ei sylw pan fyddant yn brysur. Aeth **UNICEF (dim dyddiad)** ymlaen i ddweud bod amser ar y sgrin yn atal y gallu i blant ifanc i ddarllen wynebau a dysgu sgiliau cymdeithasu, gan fod rhyngweithiad hwyneb i wyneb yn ffordd mae plant yn dysgu i ddeall ciwiau di-eiriau.

Yn ôl **Berkowitz (2011)** mae gofyn **cwestiynau** sydd yn ymwneud a'r stori yn annog dychymyg plant. Dywed **Soleimani a Akbari (2013)** bod gweithgareddau sydd yn ymwneud gyda'r stori yn maethu sgiliau gwybyddol a cymdeithasol gan cofio patrwm y llyfr, adnabod cymeriadau a cymharu ei ymddygiad a ymateb i'r stori. Mynna **Llywodraeth (201)** bod trafodaeth a adrodd stori i blant yn lledu gerifa, ac yna yn dilyn i gryfau ei ddarllen yn y dyfodol. Ymhellach, dywed **BBC (2014)** bod darllen a siarad gyda plentyn yn gweithgaredd dda i rhieni i wenud er mwyn cryfhau perthynas. Aeth **BBC (2014)** ymlaen i ddweud bod gofyn cwestiynau yn helpu dealltwriaeth plentyn, ac maen cyflwyno amrywiaeth eang o geirfa, ble fydd plant yn **dechrau clywed o ddydd i ddydd**.

Ymhellach, mae **Lodge (2020)** yn credu'n gryf mae angen llafaredd ar blant er mwyn iddyn nhw ddatblygiad iaith ei hunain, gan fod distawrwydd yn dod yn norm. Mae Fframwaith y Cyfnod Sylfaen (**Llywodraeth Cymru, 2015**) yn awgrymu cael amgylchedd sydd yn annog iaith yn ysgrifenedig ac ar lafar. Hefyd, mae'r Fframwaith y Cyfnod Sylfaen (**Llywodraeth Cymru, 2015**) yn annog lleoliadau i blant i gael mynediad i storïau ffeithiol a straeon traddodiadol o Gymru.

Awgryma **BBC (dim dyddiad)** ailadrodd yw defnydd o eiriau neu ymadrodd mewn brawddeg sydd yn gallu pwysleisio pwynt a helpu sicrhau ei fod yn cael ei ddeall yn llawn. Yn ôl **Faulkner et al. (2014)**, wnaeth Julia Perrin dadlau'r pwysigrwydd o ailadrodd i blant i ddod yn storiwyr eu hun, gan fod yna cyswllt rhwng naratif ar lafar ac ysgrifenedig sydd yn rhoi'r gallu i adnabod patrymau generig. Ymhellach, dywed **Bravo Parra (2020)** bod plant yn dysgu wrth ailadrodd ac ymarfer pethau maen nhw wedi'i ddysgu, ac mae hyn am fwyafrif o blant sydd ag ail iaith. Aeth **Bravo Parra (2020)** ymlaen i ddweud bod storïau yn cynnig ailadrodd naturiol, ac wrth ddarllen y stori mae plant yn ffocysu ar eiriau craidd i geisio dychmygu'r ystyr. Dywed **Bravo Parra (2020)** bod Ellis a Braster (1991) yn hawlio bod ailadrodd yn storïau yn cryfhau galluoedd plant i gaffael iaith trwy ailadrodd.

Yn ôl **Children's Learning Adventure (2019)** mae ailadrodd yn caniatáu plant i ragfynegi geiriau sydd yn odli, neu beth sydd nesaf yn y stori. Mae **Children's Learning Adventure (2019)** hefyd yn dweud bod ailadrodd yn annog i annod plant i "darllen" y geiriau maen nhw'n gyfarwydd â o'r stori, mae'n caniatáu nhw i ddechrau gwneud y geiriau a hefyd adnabod mwy o eiriau. Gwelwyd hyn y stori Ddigidol "Dyn ni mynd i Hela Arth" gan fod patrwm y stori yn ailadrodd, sydd yn annog y plant i gymryd rhan yn yr adrodd. Dywed Book Trust **Book Trust (2018)** dull arall o ailadrodd sydd yn annog datblygiad iaith a llythrennedd plentyn yw rhigymau. Mae **Book Trust (2018)** yn dweud bod rhigymau yn ddull da ar gyfer creu perthynas agos a hefyd am hwyl. Cytuna **Mordsley (2017)** bod ailadrodd, rhigymau, odli yn offerynnau pwerus am greu amgylchedd iaith a llythrennedd. Awgryma **Atlanta Speech Therapy (2016)** bod llyfrau sydd yn rhagweladwy ac ailadroddus yn dda i blant sydd ag anhwylderau iaith. Aeth **Atlanta Speech Therapy (2016)** ymalen i ddweud bod llyfrau sydd yn ailadrodd yn caniatáu plant i lenwi bylchau, ymadrodd ac enwau cymeriadau, pan mae'r drefn y llyfr yn dod yn fwy cyfarwydd.

Yn anffodus, mae rhai plant yn delio gydag oediad iaith a lleferydd. Mae **BBC (dim dyddiad)** yn dweud bod plant sydd ag oediad iaith a lleferydd yn gweld hi'n anodd gwrandao neu ddarllen, a hefyd yn cael problemau rhoi geiriau gyda'i gilydd i ffurfio ystyr. Awgryma **BBC (dim dyddiad)** i siarad ar blentyn pob dydd, i wneud yn siŵr chi'n siarad â nhw at lefel nhw ac i gynnal cyswllt llygaid. Yn y ddwy flwyddyn, rydym wedi bod yn byw gyda'r pandemig COVID-19 sydd wedi gohirio llawer o wasanaethau sydd yn help datblygiad plentyn. Dywed **Tohidast et al. (2020)** bod y pandemig yma wedi cael effaith ar ddatblygiad plant, a fydd plant yn wynebu nifer o broblemau yn y dyfodol, sydd yn cynnwys perfformiad academiaidd, ac ansawdd o fywyd is.

I grynhoi, casglwyd bod dim gwahaniaeth rhwng adrodd stori yn ddigidol a traddodiadol yn lleoliadau blynyddoedd cynnar. Mae'r ymchwil yn dangos mae'r ddau ddull o adrodd stori yn foddhad i blant er mwyn datblygu iaith, lythrennedd ac ysgrifennu plentyn. Fodd bynnag, mae rhai a rhwystrau o ddefnyddio technoleg, gan ei fod peth hawdd i roi plant am adloniant, heb gael ystyr o ddysgu.

Rhestr Cyferinodi

Asmaa, B. (2017) *The use of onomatopoeia in Child Language Learning. It is Useful or Just for Fun*. Universidad Abdelhamid Ibn Badis Mostaganem, Mostaganem. (Darllenwyd: 15^{fed} o Chwefror 2022)

Atlanta Speech Therapy (2016) *10 Repetitive Children's Storybooks you should own*. Ar gael o: <https://atlspeechtherapy.com/10-repetitive-childrens-storybooks/> (Darllenwyd: 18^{fed} o Chwefror 2022)

BBC (2014) *Why asking questions is important*. Ar gael o: <https://www.bbc.co.uk/blogs/cbeebiesgrownups/entries/2dbb4532-3bc2-33b7-a3da-bd0713c8bd28> (Darllenwyd: 16^{eg} o Chwefror 2022)

BBC (dim dyddiad) *What is repetition?* Ar gael o: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/topics/zmfc7ty/articles/zkfq7nb#:~:text=Repetition%20is%20when%20a%20single%20word%2C%20or%20a,%27The%20soup%20was%20stirred%20and%20stirred%20until%20thickened.%27> (Darllenwyd: 17^{eg} o Chwefror 2022)

BBC (dim dyddiad) *We answered your questions about speech and language delay*. Ar gael o: <https://www.bbc.co.uk/tiny-happy-people/speech-delay-faqs/znq77yc> (Darllenwyd: 18^{fed} o Chwefror 2022)

Berkowitz, D. (2011) 'Oral storytelling: Building community through dialogue, engagement, and problem solving,' *YC Young Children*, 66(2), p.36. (Darllenwyd: 15^{fed} o Chwefror 2022)

Book Trust (2018) *Rhymes in early childhood*. Ar gael o: <https://www.booktrust.org.uk/news-and-features/features/2018/november/rhymes-in-early-childhood/> (Darllenwyd: 17^{eg} o Chwefror 2022)

Bordin, J, a Renblad, K. (2019) 'Improvement of preschool children's speech and language skills,' *Early Child Development and Care*, 190:14, 2205-2213, DOI: 10.1080/03004430.2018.1564917 (Darllenwyd: 18^{fed} o Chwefror 2022)

Bowcutt, A . A. (2013) 'Discovering the e-relationship between babies and early e-literacy: A case study on the responses of babies ages 0-12 months to traditional texts and electronic readers. Ar gael o: https://etd.ohiolink.edu/apexprod/rws_etd/send_file/send?accession=osu1375178446&disposition=inline (Darllenwyd: 18^{fed} o Chwefror 2022)

Bravo Parra, F. (2020) 'The influence of storytelling strategies with repetitive language patterns on the development of listening comprehension skills in pre-kinder learners at an english-language school,' *Doctoral dissertation, Universidad Andrés Bello*. Ar gael o: https://repositorio.unab.cl/xmlui/bitstream/handle/ria/18276/a131722_Bravo_F_The_influence_of_storytelling_strategies_2020_Tesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Darllenwyd: 17^{eg} o Chwefror 2022)

Children's Learning Adventure (2019) *How repetition helps children learn*. Ar gael o: <https://www.childrenslearningadventure.com/index.php/blog/learn-play-repeat#:~:text=Repetition%20creates%20the%20foundation%20for%20all%20learning.%20It,turn%2C%20increases%20their%20natural%20desire%20to%20learn%20more.> (Darllenwyd: 17^{eg} o Chwefror 2022)

Cremin, T. *et al.* (2017) *Storytelling in Early Childhood*. Abingdon: Routledge. (Darllenwyd: 10^{fed} o Chwefror 2022)

Dewis Cymru (2022) *Siarad Gyda Fi – Gwasanaethau cymorth i deuluoedd*. Ar gael o: <https://www.dewis.cymru/ResourceDirectory/ViewResource.aspx?id=30497> (Darllenwyd: 17^{eg} o Chwefror 2022)

Faulkner, J. *et al.* (2014) 'Once there was...': Expanding the literacies of storytelling in the early years,' *He kupu: The word*, 3(5), pp.68-79. Ar gael o: <https://www.hekupu.ac.nz/sites/default/files/2017-10/Once-there-was-Expanding-the-literacies-of-storytelling-in-the-early-years.pdf> (Darllenwyd: 17^{eg} o Chwefror 2022)

Hiebert, E.H. and Raphael, T.E. (2013) 'Early literacy instruction,' *Reading Essentials, California*. Ar gael o: <https://www.researchgate.net/profile/Elfrieda->

National Day Nurseries Association (dim dyddaid) *We're Going on a Bear Hunt: Storytelling tips for early years*. Ar gael o:

https://www.ndna.org.uk/NDNA/Campaigns/Walker_Books/Storytelling_tips_for_early_years.aspx (Darllenwyd: 18^{fed} o Chwefror 2022)

National Literacy Trust (2017) *Digital technology and the early years*. Ar gael o: [Digital technology and the early years | National Literacy Trust](#) (Darllenwyd: 17^{eg} o Chwefror 2022)

National Literacy Trust (2020) *Reading to children is so powerful, so simple and yet so misunderstood*. Ar gael o: [Reading to children is so powerful, so simple and yet so misunderstood | National Literacy Trust](#) (Darllenwyd: 18^{fed} o Chwefror 2022)

National Literacy Trust (dim dyddiad) *Literacy and digital technology*. Ar gael o: [Literacy and digital technology | National Literacy Trust](#) (Darllenwyd: 18^{fed} o Chwefror 2022)

Rahiem, M.D. (2021) 'Storytelling in early childhood education: Time to go digital,' *International Journal of Child Care and Education Policy*, 15(1), pp.1-20. Ar gael o: <https://ijccep.springeropen.com/track/pdf/10.1186/s40723-021-00081-x.pdf> (Darllenwyd: 14^{eg} o Chwefror 2022)

Robin, B.R. (2016) 'The power of digital storytelling to support teaching and learning,' *Digital Education Review*, (30), pp.17-29. Ar gael o: [C:\Users\caitl\Downloads\Dialnet-ThePowerOfDigitalStorytellingToSupportTeachingAndL-5772440.pdf](#) (Darllenwyd: 14^{eg} o Chwefror 2022)

Soleimani, H. and Akbari, M. (2013) 'The effect of storytelling on children's learning English vocabulary: A case in Iran,' *International Research Journal of Applied and Basic Sciences*, 4(11), pp.4005-4014. Ar gael o:

https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/32177380/Soleimani_Akbari-with-cover-page-v2.PDF?Expires=1645213515&Signature=VqajPMv3~JzYQoTXtvNbU~WLNlr71jbLBpT61ZOzb5Ip9ovI0XfifwLADINTV09ohCB8GgjDrDQjNerC1zz9vK48UwNHp~xXFK2qHVEAVY0Tf3TSJQuGR-M~KDQ8DhgP~keYaNFmOibIjn-aDvBMqh3zd0-5ZNPPL8IM5FdbyulhHpv0gBGL0uD1Sm4f09sk~xCJYTqMH7l9CF9TccOigeh1WIBQX1F2Q~pqBs0bbnjx6r5fTRJvTatUJVj5C7CGlYD05yPXY6mAbrW1eQDj7ZxZEboWw7vu-LHcJfNH3oM3te1Iip8V71ThHuMPMJiOqnFVvkzGbxRU93DW4ufjA_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA (Darllenwyd: 16^{eg} o Chwefror 2022)

Tohidast, S.A *et al.* (2020) 'Provision of speech-language pathology services for the treatment of speech and language disorders in children during the COVID-19 pandemic: Problems, concerns and solutions'. Ar gael o:

<https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0165587620304055?token=060167CBB7D3AE1C0FC19B04C1271CC94AF723B4C4E372E4C87795E3482058B646BF54DD73B75E591710BCE5027F4415&originRegion=eu-west-1&originCreation=20220218125233> (Darllenwyd: 18^{fed} o Chwefror 2022)

UNICEF (dim dyddiad) *Babies need humans, not screens*. Ar gael o:

<https://www.unicef.org/parenting/child-development/babies-screen-time> (Darllenwyd: 17^{eg} o Chwefror 2022)

Victoria State Government (2021) *Reading with children*. Ar gael o:

<https://www.education.vic.gov.au/childhood/professionals/learning/ecliteracy/emergentliteracy/Pages/readingwithchildren.aspx> (Darllenwyd: 15^{fed} o Chwefror 2022)

Vigliocco, G. *et al.* (2020) 'Onomatopoeia, gestures, actions and words: How do caregivers use multimodal cues in their communication to children?' Ar gael o:

https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10106302/1/Toy_Task_CogSci_final.pdf (Darllenwyd: 13^{eg} o Chwefror 2022)

Writers (2021) Onomatopoeia Definitions and Examples. Ar gael o:

<https://writers.com/onomatopoeia-definition-and-examples> (Darllenwyd: 15^{fed} o Chwefror 2022)

